

Locuint'a Redactorului

Cancellari'a Redactiunii

Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefranate nu se voru primi decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federationii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Mercuri-a, Vneri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a
prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

A p e l u

câtra

*Inteleginti'a romana. *)*

Numerulu martiriloru — vedemu cu dorere — se immultiesce pre dt ce merge. — Verosimilu, inca inainte de ce voru ajunge aceste sfre in publicu, unu demnu fiu alu natiunei romane va fi lipsitu de libertatea sa personale.

Abié credu a fi de lipsa a espune numele junelui nostru martiru; lu cunoschemu cu totii. Elu e encrgiosulu aperatoriu alu drepturiloru celoru apesati, alu dreptati si umanitati. E bravulu june *Ioane Porutiu*, Redactoriu interimalu alu „Federationii“, care sub impresiunea sentimentelor de dorere si nevoindu a-si insielá nece conscientia si nece opiniunea publica, a reclamatu pentru nenorocitele victime de la Tofaleu, compatemire, dreptate si lege dela Ddieu si omenime, si care s'a condamnatu prin sentintia Juriloru pentru delictu de presa la inchisore pre 6 lune si una multa banale de 241 fl. 84 cr. v. a. Candu ar fi constitutionalismulu, alu carui jugu de feru ne apesa, unu constitutionalismu adeveratu si nu absolutisticu; candu pres'a, care se dice libera, ar' fi asié precum o a calificatu nemuritoriulu Anastasiu Panu; dîcu, candu ni ar' fi iertatu a ne demite in una espunere motivata a culpei, ce i-se imputa junelui martiru, ni ar' fi prè-usioru a constatá cu legea in mana: cá nu articulu incriminatu ci, d'in contra, fapt'a cea infioratoria si barbara a Baronulu Apor contine invederatele criterie ale unui faptu subversivu.

A face acést'a, celu pucinu in impregiurárele de facia, credu cá nu ar' fi consultu.

Se sperámu inse, cá va veni tempulu — si inca nu preste multu — candu fii natiuniloru ne considerate si batu-jocurite se voru intalni ca frati de suferintia pre campulu de lupta legale, si puterea lor va fi mare, cá-ci este puterea poporeloru insetate de dreptate; de acést'a putere trebuie sè se franga cerbic'a acelor'a carii, orbiti de una fudulia ne mai audita, mai credu inca si adi, — spre cea mai mare nenorocire comuna, — cá prin insulte si despretiu, prin violentia si persecutiuni, ne voru face a ingenuchiá ca vit'a la junghiare, si ne vomu da dreptuile nostre eterne, averea si onorea in man'a antagonistiloru, ce'a ce romanulu nu va face nece odata.

Am dîsu, cá in impregiurárele grave, in cari ne aflámu, nu ni e permis a ne demite in una combatere motivata a sentintiei aduse asupr'a junelui nostru martiru.

Asié dara sè facemu celu pucinu ace'a de la ce, — fiindu uniti in cugete si in fapte, — nu ne pote impedecá nece o putere pre lume, si ce e detorintia sacra a fia-carui romanu adeveratu.

*) Sunt mai bine de doue septemane, de candu On. D. si romanu zelosu, Elia Macelariu, ni tramise acestu apelu. Caus'a cá nu l'amu publicatu pana acuma este nu numai strike-ulu eulegatoriloru d'in Pest'a, ci mai verosimilu insu-si cuprinsulu apelulu, care se ocupa in deosebi si de person'a nostra. Sta-di inse, candu apelulu Dlui Macelariu a aparutu nu numai in diariile nostre principali, precum „Romanulu“, „Traianu“ d'in Bucuresci si „Gazet'a Transilvaniei“, ci si in foia germana „Reform“, redactata de D. Schuselka in Vien'a, amu fi nedrepti cátra Dnulu Macelariu, daca amu mai amená publicarea apelulu sèu. Aci este loculu ca sè mentionámu ce-va despre procesulu nostru de presa. In numerulu trecutulu alu „Federationii“ se potu vedé tote. Curtea de cassatiune a nullificatu, ce e dreptu, verdictulu juriului si sentintia tribunalulu de presa d'in Pest'a, inse Dnulu Baltasaru Horváth, ministru de justitia, a delegatu juriulu si tribunalulu de presa d'in Tirnavia (Nagy-Szombat), pentru nou'a pertratara a procesulu nostru de presa in caus'a Tofaleniloru. Resultatulu nu se pote sci. Cátu pentru espresiunile, cu cari D. Macelariu ne onora in apelulu sèu, ne sentim indetorati a dechiará, fara vro-una modestia falsa, cá noi nu ne considerámu si nece cá ne vomu considerá candu-va de martiri, inse n vomu impleni, in cátu vomu poté, detorintiele nostre de Romani cu tota ardorea animei nostre si cu tota puterea debileloru nostre facultati spirituali, ro-gandu totodata pre ori-ce romanu cá, daca ne amu abate candu-va de la detorintiele nostre de romani, sè ne indrepteze si sè ne ajutore. Red.

Sè apelámu la anim'a parintiesca a bunului nostru Monarcu si mare Principe Franciscu-Iosifu I, si sè-i spunemu cu deplina incredere fiesca, cá numai atuncea va fi Imperat'ia tare si mare inlaintu si in afara, candu cuvintele de auru rostite de pre inaltímea regnulu, cu ocaziunea deschiderii senatulu imperialu d'in 1868, voru deveni fapte complenite.

Sè apelámu la confratii de suferintia, la tote natiunile culte si civilisate, la intreg'a Europa, prin lamurirea opiniunei publice; sè spunemu Domniloru de la putere, cá politic'a ce urmarescu e daunosa, cá ea va duce, preste scurtu, nu numai Ungari'a si Transilvani'a ci intregu Imperiulu, unde se afla adi sangerandu Poloni'a, pentru cá nu bunavointia poteriloru straine, precum nece tractatele incheiate cu acelea, ci egal'a indreptat're a natiuniloru conlocuitoare sunt garantiele adeverate pantru independintia si libertatea patriei.

Sè le spunemu: cá doue natiuni libere sunt mai tari in contr'a inimiculu comunu, de cátu candu un'a asupresce pre cealalta; — cá spatiulu intre pacientia si desperatiunea poporeloru apesate s'a scurtatu forte tare, si cá puterea unui poporu desperatu e mare si infricosiata.

Sè le dicemu mai departe, nece mai multu nece mai pucinu, de cátu ce au dîsu ei in 1861 Nemtiloru d'in Vien'a: O unitate storsa prin sila nu face Imperat'ia mai potentá; conscientia lovita a fia-carui poporu si amaretiunea produsa prin sila descepta tendintia de despartire, ba pote chiaru de desfacere, d'in care cauza Imperat'ia atuncea va fi mai debila, candu va avé mai multa trebuintia de intreg'a sa putere si de tota insufletirea poporeloru sale. Lovirea in drepturile unei tiere, ca si a unui poporu, totu-de-un'a este nedrepta si produce sentieminte de dorere si nemultumire.

In fine credu, cá sacr'a detorintie ne impune la fia-care, ca — spre ajungerea scopuriloru mai susu indigitate si constatarea recunoscintiei, ce detorim ju nelui martiru Ioanu Porutiu si altoru consacratu si carii se voru consacrá pentru natiune, — sè ne grabim cu totia a aduce pre altariulu natiunei tote posintiosele jertfe banesci.

Premitiendu aceste-a, mi-iau libertatea a indreptá ferbintea rogare cátra intreg'a inteligintia romana: ca sè binevoiesca a aduná contribuiri de bunavoia pretotindenea, folosindu-se mai cu semna de ocaziunile festivitátiloru, — éra contribuiri ce voru incurge a le tramite d'impreuna cu consemnatiunea marinosiloru contribuitoari, Dlui Consiliariu reg. aulicu in pensiuine, *Iacobu Bolog'a*, in Sibiu.

Domne-dieu cu noi si cu caus'a nostra cea drepta!

Sebiu, 15 fauu 1870.

Elia Macelariu,

Blastu, 15. Febr. 1870.

Articulu a Lipitorokról.

De câte ori considerámu starea nostra d'in presente, de câte ori pentru una mai cuvenientiosa apretiuire facemu alaturare intre dîns'a si trecutu, totu-de-un'a cautu sè rumpemu firulu meditatiuniloru nostre cu acea persvasiune trista, cum cá sortea nostra, a romaniloru d'in laintulu Carpátiloru, de locu nu s'a usioratu, nece in respectu politicu, nece in respectu baserecescu; cum cá acelu mare corpu, carele — cu neglegerea celoru mai sante dorintie, cu calcarea celoru mai juste cadintie ale natiunei nostre — deprende puterea legislativa, nu ne va dá garantie secure pre cari sè cutezámu a ne edeficá venitoriulu; in fine, cum cá faptele si mesurele regimulu facia cu noi sunt adi, la anulu Domnului 1870, cáte una data asié nedrepte, asié asupritorie, in cátu trecutulu celu plinu de amaru abié le pote infacisiá parchia.

Scimui noi bene, ce sunt indatenati contrarii a raspunde, de câte ori audu dela noi aceste si de aceste. Scimui noi bene, cum saru dînsii in

ainte cu nesce sterpiture de legi, in cari de-a-supr'a e scrisu cuventulu e g a l i t a t e si inca in litere mari, ca sè bata mai tare la ochi si mai usioru sè pota amagi, er' apoi unde se reguleza punerea ei in vietia, biet'a egalitate atát'a e intorsa preste capu, pana se alege d'intr'ins'a una perfecta sierbitute.

Tote aceste le scie — pentru cá amaru le sente — ori-ce romanu. De ace'a nece volimú á subtráge onoratiiloru lectori tempulu pretiosu prin deduceri si probári superflue, ci numai a inregistrá un'a d'in cele mai prospete fapte ale regimulu, prin care aretá de nou, si cátu se pote mai invederatu, vitreg'ia sa facia cu noi.

E cunoscutu, ce fierbente dorescu romanii de confesiunea gr.-catolica infintiarea congresulu lor baserecescu. Sunt cunoscute staruintiele, ce d'insii in cursu de 20 ani au facutu pentru realisarea acestei juste dorintie. Causale si pedecele pretiesute inca au apucatu a strabate la lumina, éra cele adeverate abié in treacatu s'au atinsu si indegetatu.

Se pare cá acum omenii de la putere au gatatu-o cu tote pretieserile si siovaielele.

Acum, dupa ce catolicii apusani au congresu compusu d'in clerici si laici, nu mai potu respunde greco-catoliciloru de la Blasiu: „Rom'a se contrarieza, de ace'a nu poteti sè ve adunati si la regularea afaceriloru baserecesci asié, pre cum ve adunati la cultulu divin: clericii impreuna cu laicii.“

Argumentulu acestu-a nu mai prende, cá romano-catolicii au congresu.

Deci barbatii de statu ai imperat'iei magiare cautu sè-si arete colorea. Si-o au si aretatu. Éca in ce modu:

Metropolitulu *Vancea*, vedendu starea spiritelor in archidiecea de Alb'a-Jul'i'a si convinsu cum cá unu archipastoriu numai asié pote sperá increderea si amorea filoru sèi spirituali, deca respecteaza dorintiele si tinde a realisá ideele, ce opiniunea publica le socotesce salutarie si ducutorie la scopu, — in data ce ocupá scaunulu sèu de metropolitu, inscientia pre regimu despre statulu lucruriloru si necessitatea tenerii congresulu in archidiecea.

Asceptámu cu sete involirea regimulu si neme nu-si poteá aduce a mente, cá d'in partea acést'a se voru pune ce-va pedece.

Si éca! intru una dí frumoza a lunei trecute vine in Blasiu una chartia ministeriale, prin carea in terminii celi mai categorici se denega romaniloru gr. catolici dreptulu de a se aduná si d'insii in congresu. Ma ce este mai multu: ministeriulu spune apriatu, cum cá baserec'a nostra (ca apertinentia a baserecei catolice) si-are loculu in congresulu autonomu alu baserecei catolice d'in Ungari'a!

Acestu-a este darulu de anulu nou, ce ne veni de lá ministeriulu d'in Pest'a intru alu 3-lea anu de la inceputulu activitati sale celei funeste!

Ministeriulu pestanu trateza baserec'a nostra totu ca apendicea si apertinentia unei baserece carea dupa ritu, disciplina si natiunalitate este cu totul straina de a nostra.

Ministeriulu pestanu nu vrea sè recunosca in fapta, cum cá metropol'ia nostra e restaurata, ci ne considera totu de lipiture ale apusaniiloru.

Ministeriulu pestanu nu vrea sè scia, cum cá baserec'a de Alb'a-Jul'i'a are metropolitulu sèu propriu, ci pre metropolitulu nostru lu trateza ca si pre unu protopopu alu primatelu unguurescu de la Strigoniu; de ace'a-i dice, sè merge in congresulu pestanu.

Ministeriulu pestanu ignoreza cu totul drepturile baserecei nostre si in cuscientia manei libere, ce i s'a acordatu si de care se folosesc fara nece unu respectu, se apuca sè ne constringa a ne lapedá de autonom'ia baserecei nostre.

Asié ne considera si asié ne trateza ministeriulu pestanu.

Si ce ne indreptatiesce a asceptá ca, celi ce

